

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

POV

ИСТОРИЈА

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

POV.52.SR.R.K1.36

52770

Историја

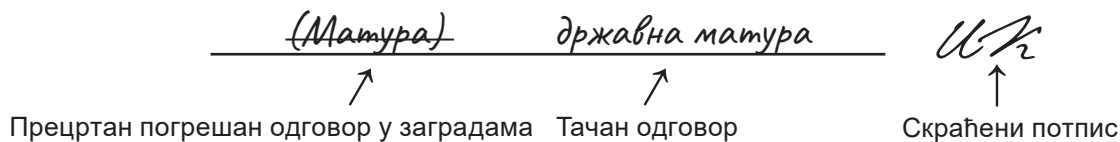
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **135** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 36 страница, од тога 4 празне.

Историја

I. Задаци вишеструког избора

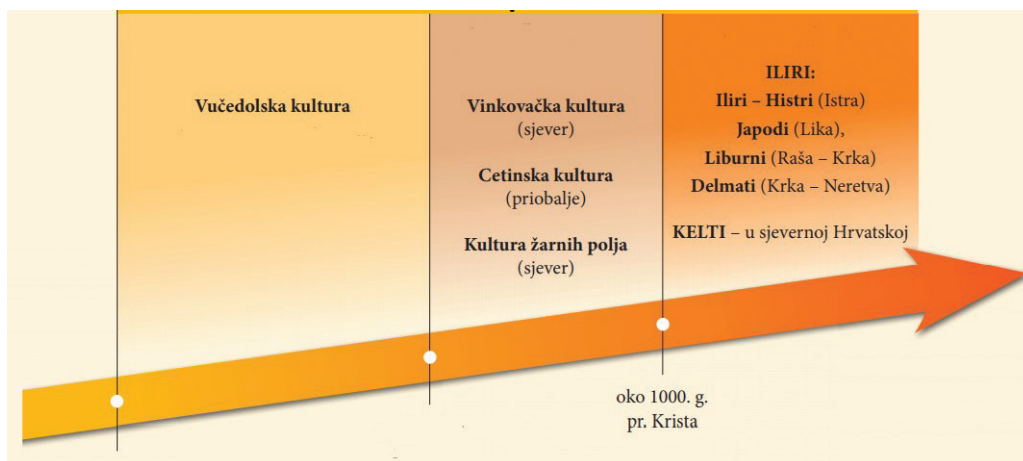
У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан. Тачан одговор морате означити знаком X на листу за одговоре. Тачан одговор доноси један бод.

1. Која је била последица развоја култова код неандерталаца?

- A. покапање мртвих
- B. окресивање облутака
- C. градња првих храмова
- D. настанак обичајног права

(1 бод)

2. Пажљиво погледајте сликовни прилог.

Које је историјско раздобље приказано на сликовном прилогу?

- A. палеолит
- B. мезолит
- C. метално доба
- D. млађе камено доба

(1 бод)

3. Пажљиво прочитајте историјски извор.

(...) они убиру плодове с најмање муке од свих других, па и осталих Египћана јер нити се муче да с плугом заоравају бразде или их окопавају, нити било што друго раде од онога чиме се муче људи око усева (...) сватко засије властиту њиву и на њу пусти свиње, па кад оне угазе семе, након тога само чека жетву и пошто уз помоћ свиња оврши жито, односи га кући.

Шта је омогућило обраду земље описану у историјском извору?

- A. употреба точка
- B. редовите поплаве
- C. квалитетно семе
- D. континентална клима

(1 бод)

4. Пажљиво прочитајте историјски извор.

(...) су звани од каснијих људи „Бардиеји”. Зато што су пустошили море својим гусарским дружинама, Римљани су их потиснули у унутрашњост и присилили да обрађују земљу. Али земља је груба и сиромашна и није прикладна за ратарске заједнице, па је због тога племе уништено и у ствари готово избрисано.

Нестанак којег је илирског народа описан у историјском извору?

- A. Ардијејаца
- B. Далмата
- C. Либурна
- D. Мезеја

(1 бод)

5. Шта је од наведеног била последица примене Мануовог законика?

- A. Учвршћен је кастински систем.
- B. Уведена је монотеистичка религија.
- C. Сачувана је породична повезаност.
- D. Осигурана су већа права појединаца.

(1 бод)

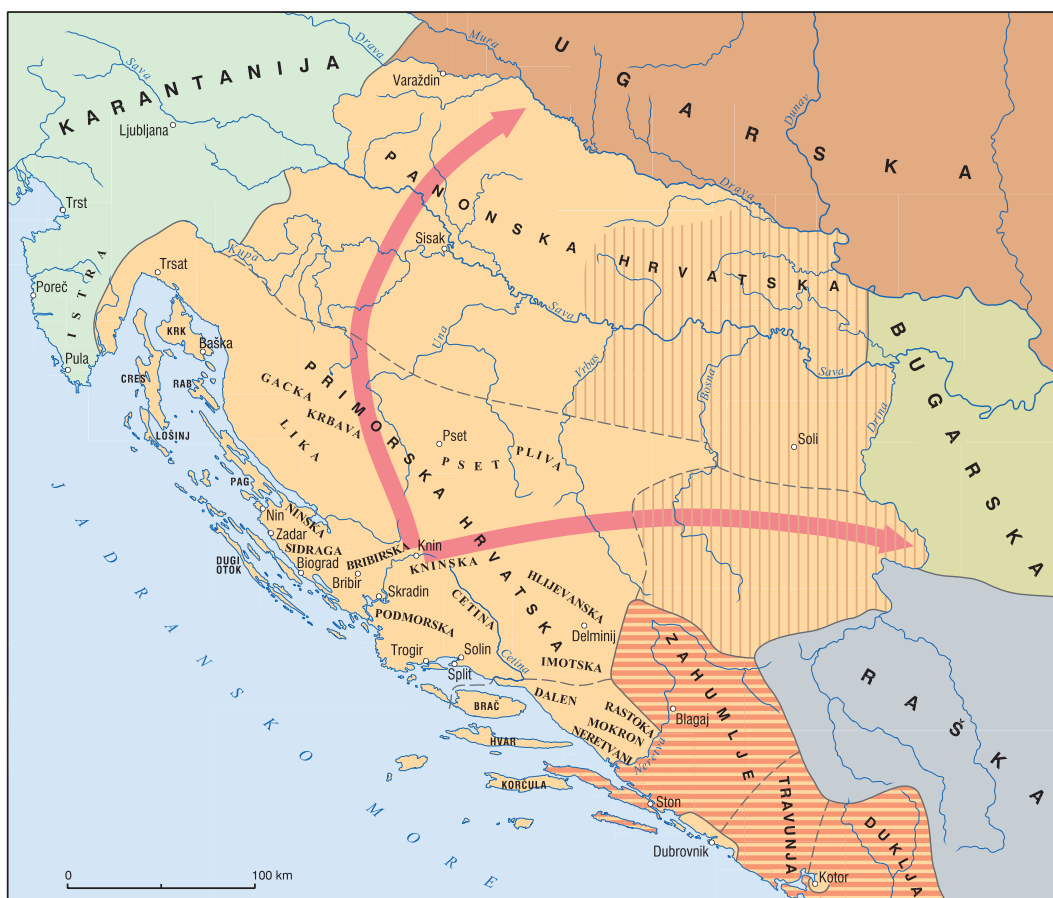
Историја

6. За коју је државу била карактеристична Ападана, престолна дворана украшена ступовима?

- A. за Вавилон
- B. за Египат
- C. за Феникију
- D. за Персију

(1 бод)

7. Пажљиво погледајте историјску карту.

Како се звао владар чији је углед знатно порастао након војних похода приказаних стрелицама на историјској карти?

- A. Бранимир
- B. Домагој
- C. Томислав
- D. Здеслав

(1 бод)

8. Пажљиво погледајте сликовни прилог.

јечам
угар
пшеница

1. година

угар
пшеница
јечам

2. година

пшеница
јечам
угар

3. година

Шта је била непосредна последица увођења система обраде земље приказаног на сликовном прилогу?

- A. развитак заната
- B. скраћење животног века
- C. појава вишка производа
- D. продужење животног века

(1 бод)

9. У којем је од наведених подручја деловања Руђер Бошковић дао највећи допринос?

- A. у физици
- B. у хемији
- C. у медицини
- D. у астрономији

(1 бод)

10. Шта је за историју Енглеске значила Славна револуција?

- A. војну диктатуру
- B. освајање Ирске
- C. развој републике
- D. обнову монархије

(1 бод)

Историја

11. Шта је била непосредна последица смрти краља Дмитра Звонимира?

- A. оснивање бискупије у Загребу
- B. оснивање слободних краљевских градова
- C. склапање персоналне уније с Угарском
- D. долазак на власт последњега Трпимировића

(1 бод)

12. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Стабиле и Ансалдо Гаратон основали су (...) друштво у које је, како изјављују, Стабиле уложио 88 лира, а Ансалдо 44. Ансалдо носи тај капитал да га оплоди. У Тунису и другде, камо год буде пловио брод на који ће се укрцати. (...) Кад се врати, зараду ће предати Стабилу или његовом представнику, који ће ју поделити. Кад се одбије уложени капитал, добит ће поделити напола.

Шта је у својој основи историјски извор?

- A. трговачки уговор
- B. даровница великаша
- C. правило редовничке заједнице
- D. статут слободног краљевског града

(1 бод)

13. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Ми Леополд, по милости Божјој изабрани цар римски, увек Узвишени, краљ Немачке, Угарске, Чешке, Далмације, Хрватске, Славоније (...) Стога ми (...) читаву ту закладу и оснвање академије, односно студија филозофије (...) својеволно и радо прихватамо, потврђујемо и оснажујемо пунином своје царске власти (...) Посебно пак пунином царске и уједно краљевске своје моћи овој загребачкој академији подељујемо (...) сва права и повластице (...)

На шта се односи појам *академија* из историјског извора?

- A. на уметничку школу
- B. на филозофску школу
- C. на универзитет
- D. на препарандију

(1 бод)

14. Пажљиво погледајте сликовни прилог.

Континент	Број становника у милионима	
	1850.	1900.
Европа (и подручје Русије / Руског Царства)	288	422
Северна Америка	25	90
Латинска Америка	34	75
Океанија	2	6
Африка	103	118
Азија (без Русије / Руског Царства)	791	902
УКУПНО	1243	1613

У којем се делу света према приказаном сликовном прилогу највише повећао број становника као последица миграција?

- A. у Азији
- B. у Европи
- C. у Латинској Америци
- D. у Северној Америци

(1 бод)

Историја

15. Која је хрватска регија била највише погођена болешћу винове лозе филоксере у другој половини 19. века?

- A. Банија
- B. Далмација
- C. Славонија
- D. Лика

(1 бод)

16. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Владар и нација не смеју никада сметнути с ума да је земљиште једини извор богатства и да их земљорадња умножава (...) Треба одржати потпуну слободу трговине; јер најсигурнија, најчвршћа и за нацију и државу најповољнија политика унутрашње и вањске трговине састоји се у потпуној слободи конкуренције.

Како се назива економска теорија којој припадају начела описана у историјском извору?

- A. физиократизам
- B. камерализам
- C. меркантилизам
- D. економски либерализам

(1 бод)

17. Ко је у другој половини 19. века објавио прву целовиту синтезу историје хрватског народа ради јачања националне свести?

- A. Фердо Шишић
- B. Иван Кукуљевић Сакцински
- C. Јосип Јурај Штросмајер
- D. Тадија Смичиклас

(1 бод)

18. Зашто је у 19. веку изградња железничких пруга у САД-у била знатно јефтинија од изградње пруга у Европи?

- A.** јер су већину радова на изградњи пруга у САД-у обављали Индијанци
- B.** јер је земља којом је пролазила траса пруге у Европи била знатно скупља
- C.** јер је материјал за изградњу пруга (трачница) био знатно јефтинији у САД-у
- D.** јер је на пругама у Европи било знатно мање тунела, мостова и вијадуката

(1 бод)

19. Које од наведених настојања националног покрета у хрватским земљама је остало неостварено и на почетку 20. века?

- A.** Судство је одвојено од управе.
- B.** Основан је универзитет у Загребу.
- C.** Уједињене су све хрватске земље.
- D.** Хрватски језик постао је службеним језиком.

(1 бод)

20. Који се од наведених хрватских уметника истакнуо у подручју сликарства?

- A.** Иван Мештровић
- B.** Иван пл. Зајц
- C.** Виктор Ковачић
- D.** Влахо Вуковац

(1 бод)

21. Шта је од наведеног утицало на друштвене промене у доба владе Милана Стојадиновића?

- A.** приближавање СССР-у
- B.** напуштање Друштва народа
- C.** приближавање нацистичкој Немачкој и фашистичкој Италији
- D.** чвршће повезивање са Великом Британијом и Француском

(1 бод)

Историја

22. Пажљиво погледајте историјску карту.

Којим је бројем на историјској карти означено подручје које је било последње укључено у територију Краљевине Италије?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

23. Где је донесен нацистички план о „коначном решењу јеврејског питања“?

- A. у Минхену 1925. године
- B. у Берлину 1933. године
- C. у Нирнбергу 1935. године
- D. у Ванзеу 1942. године

(1 бод)

24. Шта је од наведеног била последица рада гастарбајтера у другој половини 20. века?

- A. прилив девиза
- B. хрватско пролеће
- C. отварање граница
- D. демографска обнова

(1 бод)

25. У којем се од наведених делова света током друге половине 20. века одустало од тржишне привреде?

- A. у Јапану
- B. у Источној Европи
- C. у Западној Европи
- D. у Северној Америци

(1 бод)

26. Пажљиво прочитајте историјски извор.

Направили смо круг и кад смо исправили авион и полетели увис, синуо је бљесак. Под нама је растао облак у облику гљиве и ми смо посматрали како се расцветава. Оно доле, под нама, подсећало ме је на котао узаврелог катрана. Наравно, град смо видели у доласку, али у повратку није било ничег за видети. Вио је прекривен том куљајућом, црном масом.

Који је догађај описан у историјском извору?

- A. битка за Британију
- B. разарање Дрездена
- C. тестирање хидрогенске бомбе
- D. бацање атомске бомбе на Хирошиму

(1 бод)

27. Која је била последица прихватања Сарајевског споразума из јануара 1992. године?

- A. подела Босне и Херцеговине на два ентитета
- B. утемељење прелазне управе УН-а (UNTAES-а)
- C. преуређење Југославије у заједницу суверених држава
- D. долазак мировних снага УН-а (UNPROFOR-а) на територију Хрватске

(1 бод)

Историја

28. Који ликовни правац се развио у Хрватској тридесетих година 20. века као последица деловања сликара Крсте Хегедушића и Ивана Генералића?

- A. наива
- B. поп-арт
- C. футуризам
- D. минимализам

(1 бод)

29. Пажљиво погледајте историјску карту.

Која два војно-политичка савеза су приказана зеленом и ружичастом бојом на историјској карти?

- A. Централне силе и Антанта
- B. NATO савез и Варшавски уговор
- C. Мала Антанта и покрет несврстаних
- D. Тројни пакт и антихитлеровска коалиција

(1 бод)

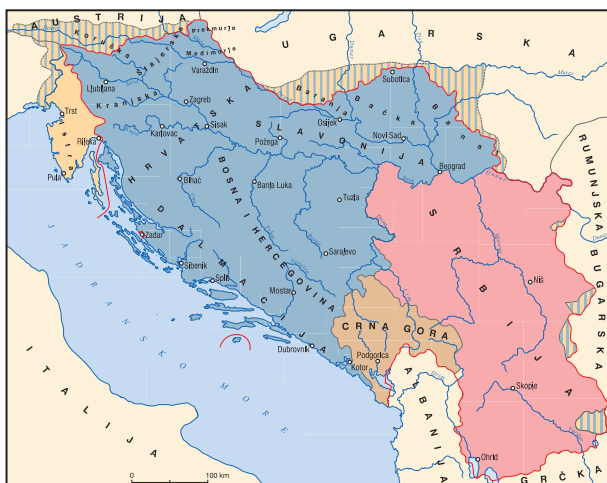
30. Пажљиво погледајте историјске карте.

1

2

3

4

Којим бројем је означена карта која приказује положај Хрватске у Краљевини Југославији?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

II. Задаци вишеструког избора (хронологије)

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачан одговор морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

31. У којем низу су тачно хронолошки поредани владари са подручја Месопотамије?

- A. Хамураби → Саргон → Асурбанипал → Кир II. Велики
- B. Саргон → Хамураби → Асурбанипал → Кир II. Велики
- C. Саргон → Асурбанипал → Хамураби → Кир II. Велики
- D. Кир II. Велики → Хамураби → Асурбанипал → Саргон

(1 бод)

32. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из раздобља романизације Илирика?

- A. освајање Сисције → освајање Незакција → освајање Метула → освајање Сегестике
- B. освајање Метула → освајање Незакција → освајање Сисције → освајање Сегестике
- C. освајање Незакција → освајање Сисције → освајање Метула → освајање Сегестике
- D. освајање Сегестике → освајање Незакција → освајање Сисције → освајање Метула

(1 бод)

33. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из европске историје средњег и раног новог века?

- A. Крсташки рат против Катара → настанак Краљевине Шпаније
→ почетак Стогодишњег рата → доношење Оксфордских статута
- B. доношење Оксфордских статута → почетак Стогодишњег рата
→ Крсташки рат против Катара → настанак Краљевине Шпаније
- C. доношење Оксфордских статута → настанак Краљевине Шпаније
→ почетак Стогодишњег рата → Крсташки рат против Катара
- D. Крсташки рат против Катара → доношење Оксфордских статута
→ почетак Стогодишњег рата → настанак Краљевине Шпаније

(1 бод)

34. У којем низу су тачно хронолошки поређане историјске карте из хрватске историје?

1

2

3

4

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 2 → 3 → 4 → 1
- C. 3 → 2 → 1 → 4
- D. 1 → 4 → 3 → 2

(1 бод)

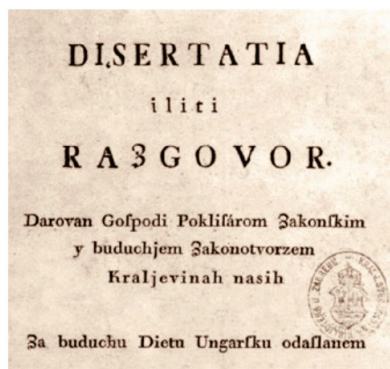
Историја

35. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из раздобља националних и социјалних покрета у Европи?

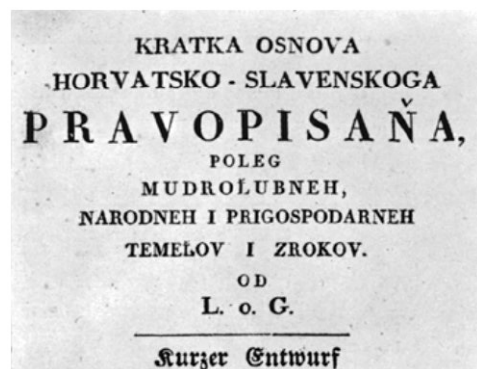
- A. оснивање Хетерија → устанак карбонара у Напуљу
→ оснивање Младе Италије → устанак декабриста
- B. устанак декабриста → оснивање Хетерија
→ оснивање Младе Италије → устанак карбонара у Напуљу
- C. устанак карбонара у Напуљу → оснивање Младе Италије
→ устанак декабриста → оснивање Хетерија
- D. оснивање Хетерија → устанак карбонара у Напуљу
→ устанак декабриста → оснивање Младе Италије

(1 бод)

36. У којем низу су тачно хронолошки поредани почеци излагања штампаних дела из хрватске историје?

1

2

3

4

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 3 → 4 → 1 → 2
- C. 2 → 1 → 4 → 3
- D. 3 → 4 → 2 → 1

(1 бод)

37. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји из историје СССР-а од Другог светског рата до краја 20. века?

- A.** савезништво са западним силама → детант → почетак хладног рата
→ Заједница независних држава
- B.** савезништво са западним силама → Заједница независних држава
→ детант → почетак хладног рата
- C.** савезништво са западним силама → почетак хладног рата
→ детант → Заједница независних држава
- D.** савезништво са западним силама → детант
→ Заједница независних држава → почетак хладног рата

(1 бод)

38. У којем низу су тачно хронолошки поредани догађаји у Хрватској након Другог светског рата?

- A.** победа листе Народне фронте → увођење самоуправљања
→ увођење планске привреде → увођење вишестраначја
- B.** победа листе Народне фронте → увођење планске привреде
→ увођење самоуправљања → увођење вишестраначја
- C.** победа листе Народне фронте → увођење вишестраначја
→ увођење планске привреде → увођење самоуправљања
- D.** победа листе Народне фронте → увођење планске привреде
→ увођење вишестраначја → увођење самоуправљања

(1 бод)

III. Задаци вишеструког избора (уз полазни садржај)

У следећим задацима проучите историјске изворе, историјске карте и сликовне прилоге те одговорите на постављена питања.

Од више понуђених одговора само је **један** тачан.

Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.

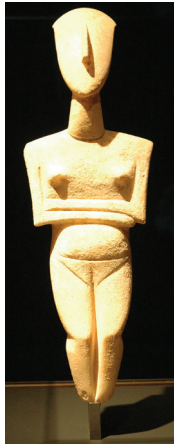
Тачан одговор доноси један бод.

39. Пажљиво посматрајте историјску карту и сликовне прилоге те одговорите на постављена питања.

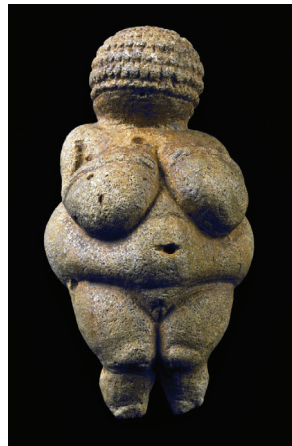
1

2

3

4

39.1. Како се назива култура чије је средиште на историјској карти означено ружичастом бојом, а подручје утицаја наранчастом бојом?

- A. данило култура
- B. кореновска култура
- C. старчевачка култура
- D. вучедолска култура

(1 бод)

39.2. Којим бројем је означен предмет који је припадао култури приказаној на историјској карти?

- A. бројем 1
- B. бројем 2
- C. бројем 3
- D. бројем 4

(1 бод)

Историја

40. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Нека је са срећом. За хијеромнамона Праксидама (...) Исејаца те Пила и његова сина Даза. Ово [су оснивачи насеобине уговорили] и народ одлучио: да они који су први [заузели земљу] и обзидали град добију посебно земљиште за градњу куће унутар утврђенога града, посебно с делом, а од земље која је [изван града] да исти добију одвојено први ждрјеб обрадиве земље од три плетра, а од остале делове; да се запише [какав је ждрјеб и какав део] сваки добио; у трајном поседу нека буде њима и [њиховим потомцима] један плетар и пол по свакоме; каснији досељеници нека добију од [нерасподељене земље у пољу] четири и пол плетра; да се [власти закуну да неће никад] ни град ни земљу поновно делити (...)

40.1. Који процес је приказан у историјском извору?

- A. колонизација
- B. демократија
- C. таласократија
- D. романизација

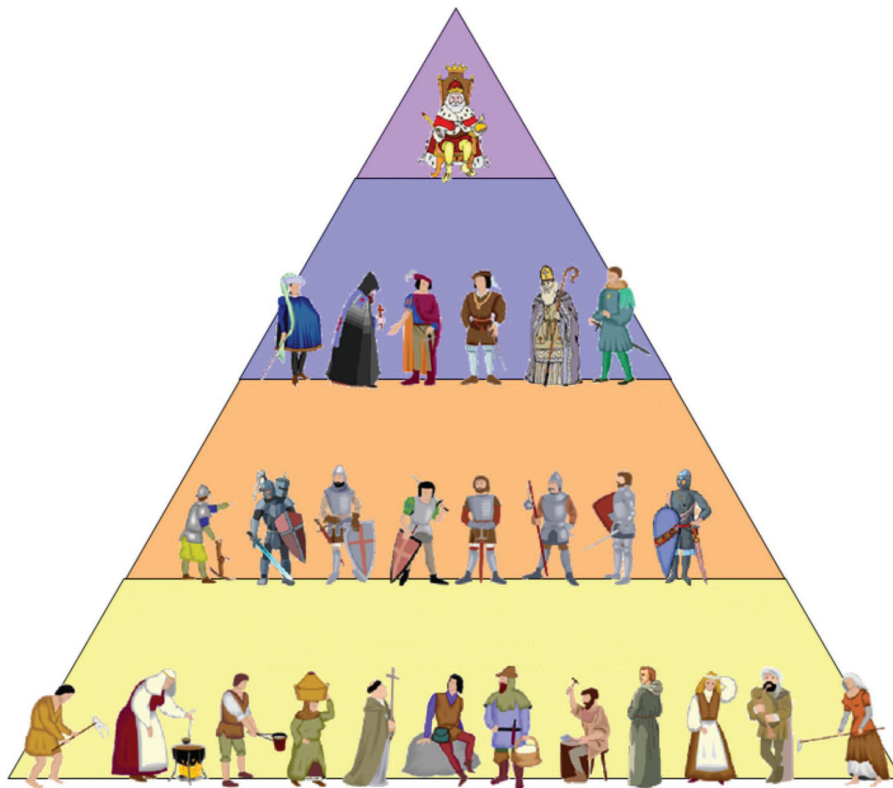
(1 бод)

40.2. Ко су Исејци који се спомињу у историјском извору?

- A. грчки колонисти
- B. римски колонисти
- C. илирски староседеоци
- D. келтски староседеоци

(1 бод)

41. Пажљиво погледајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

41.1. Како се назива друштво чије је уређење приказано на сликовном прилогу?

- A. феудално друштво
- B. клерикално друштво
- C. апсолутистичко друштво
- D. робовласничко друштво

(1 бод)

41.2. У којем историјском раздобљу у Европи је започео развој друштвених односа приказаних на сликовном прилогу?

- A. у старом веку
- B. у раном средњем веку
- C. у развијеном средњем веку
- D. у новом веку

(1 бод)

Историја

42. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

У то је време умро краљ Свинимир и није оставио ниједног баштиника од свог потомства. Тако је дакле изумро читав род краљевске крви и није било више никог ко би могао по праву наследити краљевство Хрвата. Настаде велика неслога међу првацима краљевства (...) настале су безбројне отимачине, пљачке, убиства и свакакви злочини (...) неки од славонских великаша (...) отпутовао је у Угарску и (...) (ступивши) пред краља Владислава (...) почео га наговарати да пође заузети Хрватско Краљевство. Потакнут саветима, покупи Владислав војску и заузме читаву земљу од реке Драве до планине (Гвозд), а да му се нико није опро.

42.1. О догађајима након смрти којег хрватског владара говори историјски извор?

- A. Томислава
- B. Дмитра Звонимира
- C. Петра Крешимира IV.
- D. Стјепана Држислава

(1 бод)

42.2. Којој краљевској династији је припадао у историјском извору споменути краљ Владислав?

- A. Анжујцима
- B. Арпадовићима
- C. Луксембурговцима
- D. Трпимировићима

(1 бод)

43. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Нарав овог дела најбоље ће се разумети ако укратко кажем како је настало. Годинама сам скупљао белешке о постанку или пореклу човека без икакве намере да то објавим, радије одлучан да их не објављујем, јер сам држао да би тиме само повећао предрасуде против својих погледа. Чинило ми се довољним оно што сам у првome издању свога дела (...) напоменуо како ће то дело „освестити човеково порекло и његову историју” (...)

43.1. Ко је аутор текста из историјског извора?

- A. Адам Смит
- B. Чарлс Дарвин
- C. Сигмунд Фројд
- D. Вилхелм вон Хумболт

(1 бод)

43.2. Уз коју теорију се повезује дело из којег је наведени историјски извор?

- A. бихевиористичку теорију
- B. креацијску теорију
- C. квантну теорију
- D. теорију еволуције

(1 бод)

44. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

- 1. Вудући да се у изванредном положају налазимо, и за повратјење (повратак) законитога стања потребито је, да имадемо закониту верховну (врховну) главу: зато изабрасмо једнодушно за бана троједне краљевине Барона Јосипа Јелачића Бужимскога, мужа свега народа поверења имајућега, којему бану има се предати и заповед над војском границе и право расписивања сабора.*
- 2. Да се наш државни сабор сазове најкасније до 1. маја ове године у главни град Загреб.*
- 3. Крепко и ново сједињење у сваком смислу наше по закону и догодовштини к нама припадајуће краљевине Далмације с краљевином хрватском и славонском, као такођер целе наше војничке границе гледе политичког управљања, као и свих осталих течајем времена изгубљених с угарским вармедјама и с аустријанским државама сједињених странах домовине наше.*
- 4. Нашу народну независност. (...)*

44.1. Ком су били упућени захтеви наведени у историјском извору?

- A. аустријском цару
- B. Хрватском сабору
- C. Народној скупштини
- D. Угарском сабору

(1 бод)

44.2. Шта је од наведеног била препрека економском развоју хрватских земаља у време настанка историјског извора?

- A. избор Јосипа Јелачића за бана
- B. увођење Железничке прагматике
- C. неповерење према хабзбуршкој власти
- D. разједињеност Далмације од остатка Хрватске

(1 бод)

45. Пажљиво посматрајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

45.1. На који проблем савременог друштва упозорава приказана илустрација?

- A. на глобално затопљење
- B. на глобално захладњење
- C. на опасност од радијације
- D. на опасност од киселих киша

(1 бод)

45.2. Од када је проблем на који упозорава приказана илустрација опасност човечанству?

- A. од почетка 20. века
- B. од средине 20. века
- C. од краја 20. века
- D. од почетка 21. века

(1 бод)

Историја

46. Пажљиво посматрајте историјску карту и одговорите на постављена питања.

46.1. Под чијом контролом је била зеленом бојом обележена територија на историјској карти?

- A. усташа
- B. четника
- C. партизана
- D. зеленог кадра

(1 бод)

46.2. Који од наведених догађаја се одвио у време приказано на историјској карти?

- A. Битка на Неретви
- B. пуч Вокић-Лорковић
- C. прво заседање АВНОЈ-а
- D. потписивање споразума Тито – Шубашић

(1 бод)

IV. Задатак продуженог одговора

У следећем задатку пажљиво посматрајте историјски извор и одговорите на постављена питања на предвиђено место у испитној књижици.

Историја

47. Пажљиво посматрајте сликовни прилог и одговорите на постављена питања.

Текст на историјском извору: *Савезничка лојалност?*

Извор: Значка из 1915. године, место чувања извора: Хрватски историјски музеј у Загребу

47.1. Одредите време и простор настанка историјског извора. Објасните друштвено-историјске околности користећи се следећим појмовима: „империјализам“, „Тројни савез и Тројна Антанта“, „Први светски рат“, „Лондонски уговор“ и „Централне силе“.

[illegible]

(3 бода)

Историја

47.2. Наведите коме је историјски извор био намењен. Објасните сврху и поруку приказаног историјског извора.

(3 бода)

47.3. Наведите три примера/елемента из историјског извора који упућују на његову сврху.

(3 бода)

Празна страница

Празна страница

Празна страница

Празна страница